

Nasjonal plan for implementering

Nasjonal plan for implementering av
pakkeforløp hjem for kreftpasienter
2022–2023

RAPPORT
IS-3015

Nasjonal plan for implementering av
pakkeforløp hjem for kreftpasienter
2022–2023

Utgitt 01/2022

IS-nummer: IS-3015

Utgitt av Helsedirektoratet

Avdeling spesialisthelsetjenester

Pb. 2020 Skøyen

0213 Oslo

Besøksadresse

Vitaminveien 4, Oslo

Telefon 47 47 20 20

E-post postmottak@helsedir.no

Design Itera as

www.helsedirektoratet.no

Nettadresse

www.helsedirektoratet.no/publikasjoner

Forord

Helsedirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide Pakkeforløp hjem for kreftpasienter sammen med fagmiljø og bruker- og pasientorganisasjoner. Pakkeforløp hjem for kreftpasienter skal sikre forutsigbarhet og trygghet for pasientene og kvalitet i utredning, behandling og oppfølging, både i spesialisthelsetjenesten og i kommunal helse- og omsorgstjeneste. Det er et mål at kreftpasienter og pårørende opplever et velorganisert, helhetlig og forutsigbart forløp med fokus på avklaring av pasientens behov for oppfølging fra kommunen, inkludert psykososial oppfølging.

Pakkeforløp hjem for kreftpasienter skal bidra til at

- Kreftpasienter opplever trygghet og forutsigbarhet i oppfølgingen de mottar, på tvers av forvaltningsnivåene
- Kreftpasienter og deres pårørende opplever at helse- og omsorgstjenesten avdekker eventuelle behov for psykososial oppfølging
- Kreftpasienter og deres pårørende opplever god brukermedvirkning og brukertilfredshet
- Kreftpasienter og deres pårørende opplever god tilgjengelighet til tjenestene, og at tilbudet til kreftpasienter og deres pårørende er likeverdige, uavhengig av hvor i landet de bor.

For at Pakkeforløp hjem skal tas i bruk og bidra til bedre og mer sammenhengende forløp for pasientene, er det nødvendig at både spesialisthelsetjenesten og kommunene tar verktøyet i bruk. For å få til en god implementering av Pakkeforløp hjem i hele landet, har Helsedirektoratet utarbeidet denne planen for hvilke tiltak som bør settes i verk og gjennomføres for å få til vellykket implementering av Pakkeforløp hjem. Planen er skrevet i samarbeid med, og etter innspill og dialog med eksterne fagpersoner, representanter fra helse- og omsorgstjenesten og representanter fra bruker- og pasientorganisasjoner.

Helsedirektoratet vil takke alle som har bidratt i arbeidet!

Bjørn Guldvog
helsedirektør

Innhold

FORORD	3
1 INNLEDNING	5
1.1 Oppdrag om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter	5
1.2 Mål med pakkeforløp hjem for kreftpasienter	6
1.3 Organisering av arbeidet med Pakkeforløp hjem for kreftpasienter	6
2 PAKKEFORLØP HJEM FOR KREFTPASIENTER	7
2.1 Beskrivelse av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter	7
3 IMPLEMENTERING AV PAKKEFORLØP HJEM FOR KREFTPASIENTER – NASJONALE TILTAK	8
4 IMPLEMENTERING I SPESIALISTHELSETJENESTEN/SYKEHUSENE	12
4.1 Nasjonale tiltak rette mot spesialisthelsetjenesten	12
4.2 Forslag til regionale tiltak	13
5 IMPLEMENTERING I KOMMUNENE OG HOS FASTLEGENE	14
5.1 Fastlegene/allmennlegene	14
5.2 Kommunene	16
6 SAMHANDLING MELLOM SPESIALISTHELSETJENESTEN OG KOMMUNENE	17
7 KODING OG MONITORERING AV PAKKEFORLØP HJEM FOR KREFTPASIENTER	19
8 EVALUERING AV PAKKEFORLØP HJEM FOR KREFTPASIENTER	20
9 OPPDATERING AV NASJONALE FAGLIGE RETNINGSLINJER OG PAKKEFORLØP PÅ KREFTOMRÅDET	21

1 Innledning

1.1 Oppdrag om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

22. mars 2018 fikk Helsedirektoratet følgende oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet:

«Helsedirektoratet gis i oppdrag å utarbeide pakkeforløp hjem (for kreftpasienter), pakkeforløp eller annet normerende budskap/produkt innen CFS/ME og utbredte muskelsmerter og sammensatte, uavklarte tilstander preget av funksjonssvikt av flere årsaker, med særlig fokus på rehabilitering. Helse- og omsorgsdepartementet vil spesifisere oppdragene om pakkeforløp i eget brev.»

«Med bakgrunn i regjeringens politiske plattform (Jeløya plattformen), vil Helse- og omsorgsdepartementet presisere dette oppdraget som følger:

Helsedirektoratet gis i oppdrag å utarbeide følgende pakkeforløp:

- Pakkeforløp for 'kreftpasienter hjem'
- Smertebehandling
- Utmattelse
- Muskel- og skjelettlidelser

Helsedirektoratet skal innarbeide rehabilitering i pakkeforløp der dette er en naturlig del av behandlingsforløpet.»

I brev av 4. juni 2018 kom det presisering av oppdraget om pakkeforløp hjem:

«Det skal i løpet av en 3-årsperiode utarbeides og implementeres pakkeforløp hjem for kreftpasienter.

Pakkeforløpene skal sikre forutsigbarhet for pasientene og kvalitet i utredning og behandling, både i spesialisthelsetjenesten og i kommunal helse- og omsorgstjeneste. Det skal være et spesielt fokus på psykososial oppfølging for pasienter, pårørende og etterlatte og rollen til forløpskoordinatorer i spesialisthelsetjenesten, kontaktleger og koordinatorfunksjoner i kommunen må beskrives.

Det nødvendige kunnskapsgrunnlaget må avklares som grunnlag for pakkeforløpet.

For alle pakkeforløpene må direktoratet ta utgangspunkt i kommunenes frihet til å organisere sine tjenester på en hensiktsmessig måte, og ivareta hensynet til at pasienter som mottar tjenester fra kommunen ofte vil ha flere lidelser samtidig. Det bør sees hen til hvordan man har beskrevet kommunenes ansvar og oppgaver i pakkeforløpene for hjerneslag, psykisk helse og rus.

I arbeidet med pakkeforløpene bes Helsedirektoratet om å involvere brukere, fagfolk, kommunal helse- og omsorgstjeneste, spesialisthelsetjeneste og andre relevante aktører.»

1.2 Mål med pakkeforløp hjem for kreftpasienter

I oppdraget til Helsedirektoratet er det satt følgende mål for pakkeforløp hjem for kreftpasienter:

«Pakkeforløp hjem for kreftpasienter skal sikre forutsigbarhet og trygghet for pasientene og kvalitet i utredning, behandling og oppfølging, både i spesialisthelsetjenesten og i kommunal helse- og omsorgstjeneste. Videre skal kreftpasienter, deres pårørende og etterlatte oppleve et velorganisert, helhetlig og forutsigbart forløp med et spesielt fokus på psykososial oppfølging.»

Pakkeforløp hjem for kreftpasienter skal bidra til at følgende oppnås:

- Kreftpasienter opplever trygghet og forutsigbarhet i oppfølgingen de mottar, på tvers av forvaltningsnivåene
- Kreftpasienter og deres pårørende opplever at helse- og omsorgstjenesten avdekker eventuelle behov for psykososial oppfølging
- Kreftpasienter og deres pårørende opplever god brukermedvirkning og brukertilfredshet
- Kreftpasienter og deres pårørende opplever god tilgjengelighet til tjenestene
- Tilbudet til kreftpasienter og deres pårørende er likeverdige, uavhengig av hvor i landet de bor

1.3 Organisering av arbeidet med Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Arbeidet med Pakkeforløp hjem har vært organisert som et prosjekt i Helsedirektoratet, med en nedsatt styringsgruppe, prosjektgruppe, ekstern ressursgruppe og ekstern referansegruppe.

Organisering av arbeid med implementeringsplan

Helsedirektoratet har etablert en nasjonal implementeringsgruppe som i samarbeid med Helsedirektoratet skal planlegge implementering av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter og har bidratt til utarbeidelse av Nasjonal plan for implementering av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter.

Tiltakene i planen skal gjennomføres i perioden fra desember 2021 og gjennom hele 2022.

2 Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

2.1 Beskrivelse av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Pakkeforløp hjem for kreftpasienter skal bidra til økt fokus på livskvalitet, god helse og mestring for personer som lever med kreft, eller etter endt kreftbehandling. Pakkeforløp hjem skal bidra til:

- mer systematisk avdekking av pasientenes individuelle behov, dvs. behov som går utover den rent medisinskfaglige oppfølgingen – tilknyttet pasientens livssituasjon – og med fokus på hva som er viktig for den enkelte pasient. (Jf. bruk av behovskartleggingsverktøy og sjekklister)
- at pasientenes behov blir fulgt opp gjennom tydelig kommunikasjon til andre tjenesteytere, og plassering av ansvar for videre oppfølging
- færre uønskede variasjoner i pasientenes oppfølging etter en kreftdiagnose, uavhengig av hvor i landet de bor
- sammenhengende tjenester på tvers av sykehus og kommuner
- bedre samhandling mellom aktørene som har kontakt med kreftpasienter
- økt trygghet for pasienter som overføres mellom tjenestenivåene.

Pasientene skal vite hvem som er ansvarlig for videre behandling og oppfølging, og hvem som kan kontaktes ved behov.

Samhandlingspunktene i pakkeforløp hjem for kreftpasienter beskriver ulike aktiviteter, og definerer de aktuelle aktørenes oppgaver og ansvarsområder.

Det faglige innholdet i utredning, behandling og oppfølging av kreftpasienter beskrives ikke. Dette omhandles i de nasjonale faglige retningslinjene på kreftområdet (nasjonale handlingsprogram). (<https://www.helsedirektoratet.no/tema/kreft>)

3 Implementering av pakkeforløp hjem for kreftpasienter – Nasjonale tiltak

Helsedirektoratet skal utarbeide nasjonale implementerings- og kommunikasjonstiltak for Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Målsetting med implementeringstiltakene og kommunikasjonsarbeidet er å bidra til god implementering av pakkeforløpet gjennom informasjon til relevant personell i helseforetakene, kommunene, fastlegene og andre aktører som kan bli en del av oppfølgingen av pakkeforløpet. Tiltakene skal også bidra til god informasjon til pasientene og befolkningen for øvrig om hva pakkeforløp hjem er, og hva de kan forvente seg dersom de får en kreftdiagnose. Relevant informasjon til pasienter og pårørende skal ligge på [helsenorge.no](https://www.helsenorge.no). Helsepersonell vil finne informasjon på [helsedirektoratet.no](https://www.helsedirektoratet.no), sammen med pakkeforløpet.

Tiltakene i implementeringsplanen er beskrevet overordnet. Det er beskrevet hvem som har hovedansvar for gjennomføring av tiltakene, men det vil i de fleste tilfeller være behov for involvering og samarbeid med andre for selve gjennomføringen.

Nasjonal implementeringsgruppe for pakkeforløp hjem

Helsedirektoratet har etablert en nasjonal implementeringsgruppe for pakkeforløp hjem for kreftpasienter som sammen med direktoratet har utarbeidet plan for implementering av pakkeforløp hjem, og som skal bidra til oppfølging og gjennomføring av de nasjonale tiltakene.

■ Ansvar: Helsedirektoratet

Implementeringsgruppen består av følgende medlemmer:

Andreas Stensvold	Sykehuset Østfold, avdelingsleder, kreftavdelingen
Geir Arne Larsen	Akershus universitetssykehus HF
Lene Thorsen	Oslo universitetssykehus
Tone Steinfeld	Askøy kommune
Guro Ringen Rana	Helse Vest RHF
Tanja Aas Alme	Sula kommune
Hans-Fredrik Donjem	Prostatakreftforeningen
Elin Wetås Jara	KS. Vest – Rogaland

forts.

Vibeche Fahsing	Kreftforeningen
Siv Tove Engebråten	Psykologforeningen
Cecilie Kiserud	Nasjonal kompetansetjeneste for seneffekter etter kreft, OUS
Harald Roar Lind	Fag- og kvalitetssenteret, UNN
Øyvind Antonsen	Akershus universitetssykehus HF
Kristine Lindhjem	Kreftkoordinator Sykehuset i Vestfold HF
Line Finstad	Kreftkoordinator, Nannestad kommune
Anders Vege	Folkehelseinstituttet

Nettverksgruppe for (de diagnosespesifikke) pakkeforløpene for kreft

Helsedirektoratet etablerte en implementeringsgruppe i forbindelse med de diagnosespesifikke pakkeforløpene i 2014. Denne gruppen har også vært involvert i plan for implementering av pakkeforløp hjem, og vil fremover bidra til forankring av pakkeforløp hjem i tjenesten.

Gruppen består av representanter fra RHF-ene og NFA/fastlegen.

Gruppen suppleres med representanter fra kommunene.

— Ansvar: Helsedirektoratet

Høring pakkeforløp hjem

Pakkeforløp hjem ble sendt på høring september 2021. Formålet var å få innspill til pakkeforløp hjem fra alle aktuelle instanser, men høringen vil også bidra til å gjøre Pakkeforløp hjem for kreftpasienter kjent.

— Ansvar: Helsedirektoratet

Publisering av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Pakkeforløp hjem skal publiseres i digital versjon på helsedirektoratet.no i desember 2021. Pakkeforløpet kan også skrives ut som pdf. Samtidig sendes brev til RHF-ene og kommunene.

— Ansvar: Helsedirektoratet

Møter med aktuelle fagorganisasjoner/fagforeninger

Det er avgjørende for implementering av Pakkeforløp hjem at Helsedirektoratet har dialog med fagforeninger og fagorganisasjoner.

Helsedirektoratet skal ha møter med aktuelle fagforeninger og fagorganisasjoner første kvartal 2022.

— Ansvar: Helsedirektoratet

Brev til aktuelle fagforeninger og fagorganisasjoner

Brev med informasjon til aktuelle fagforeninger og fagorganisasjoner sendes fra Helsedirektoratet.

— Ansvar: Helsedirektoratet

E-postboks for spørsmål fra helsetjenesten

Helsedirektoratet oppretter en e-postboks for spørsmål om Pakkeforløp hjem. Saksbehandlere fra Helsedirektoratet svarer på generelle spørsmål om pakkeforløp for kreft, pakkeforløp hjem og monitorering. Det må også vurderes om spørsmål og svar skal legges på helsedirektoratet.no, eller om det skal svares ut i andre fora, i tillegg til direkte tilbakemelding til spørsmålsstiller.

Målgruppe: ansatte i kommunene, sykehusene og fastleger.

— **Ansvar:** Helsedirektoratet

Artikler i aktuelle tidsskrift

Kronikker i diverse fagmedisinske tidsskrifter og ulike helsefagorganisasjoners tidsskrifter.

Kommunal rapport, Sykepleien, Dagens Medisin, Tidsskrift for Den Norske Legeforening, Utposten, Vi over 60, tidsskrift for omsorgsforskning, tidsskrift Omsorg/palliativ medisin, Tidsskrift kreftsykepleie, ONKO-nytt legeforeningen mv.

Dette er ikke en uttømmende liste – men eksempler på aktuelle tidsskrifter.

— **Ansvar:** Helsedirektoratet sammen med fastleger i fastlegegruppen

---

Kommunikasjon og medieplan

Helsedirektoratet utarbeider en kommunikasjonsstrategi for Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Denne inneholder mer detaljert beskrivelse av informasjonstiltakene.

— **Ansvar:** Helsedirektoratet

Informasjon om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter til helsepersonell og merkantilt personell i kommuner og i spesialisthelsetjenesten

Helsedirektoratet skal utarbeide generell informasjon om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Dette skal gjøres tilgjengelig på helsedirektoratet.no, og på helsenorge.no.

— **Ansvar:** Helsedirektoratet

Informasjon om pakkeforløp hjem for kreftpasienter til pasienter og pårørende

Helsedirektoratet skal utarbeide informasjon til pasienter og pårørende om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Informasjon skal også sendes til aktuelle interesse-, pasient- og brukerorganisasjoner. Informasjonen skal gjøres tilgjengelig på helsenorge.no.

— **Ansvar:** Helsedirektoratet i samarbeid med Kreftforeningen/organisasjonene

---

Kreftforeningen og pasientforeningene utarbeider informasjon på nett

Pakkeforløp hjem for kreftpasienter omtales på nett og i nyhetsbrev o.l. hos Kreftforeningen og pasientforeningene

— **Ansvar:** Kreftforeningen og pasientforeningene

Informasjonsfilm

Det skal utarbeides en animasjonsfilm som gir informasjon om og forklarer Pakkeforløp hjem for kreftpasienter.

■ Ansvar: Helsedirektoratet

Erfaringskonferanse høst 2022

Konferanse om erfaringer fra implementering av pakkeforløp hjem.

Deltakere: deltakere fra kommunene, forløpskoordinatorer, kreftkoordinatorer, kommuneleger, helseledere, fastleger, praksiskoordinatorer, onkologiske faggruppetledere, ledere fra RHF og HF, regionale brukerutvalg, nasjonal implementeringsgruppe og Helsedirektoratet.

■ Ansvar: Helsedirektoratet

---

4 Implementering i spesialisthelsetjenesten/sykehusene

I dette kapitlet beskrives hvilke tiltak som skal gjennomføres rettet mot sykehusene, og det beskrives hvilke regionale tiltak som anbefales gjennomført for å implementere Pakkeforløp hjem for kreftpasienter i spesialisthelsetjenesten.

Tiltak som tjenesten selv skal planlegge og gjennomføre er å anse som anbefalinger fra Helsedirektoratet og Nasjonal implementeringsgruppe.

4.1 Nasjonale tiltak rette mot spesialisthelsetjenesten

Under følger tiltak som primært er rettet mot spesialisthelsetjenesten og sykehusene. Se også [kapittel 3, Implementering av Pakkeforløp hjem](#), om nasjonale implementeringstiltak rettet mot alle nivåer i helsetjenesten der det er beskrevet flere tiltak som også er rettet mot spesialisthelsetjenesten.

Regionale konferanser

Regionale konferanser om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter for både spesialisthelsetjenesten og kommunene.

Målgruppen for møtene er ledere med overordnet ansvar for oppfølging og implementering av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter i spesialisthelsetjenesten og i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og andre samarbeidende etater, samt ansatte med roller og ansvar i Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Representanter fra interesse-, pasient- og brukerorganisasjonene inviteres også.

Møtene strømmes direkte.

■ Ansvar: Helsedirektoratet i samarbeid med RHF-ene

4.2 Forslag til regionale tiltak

Nedenfor beskrives forslag til tiltak som kan gjennomføres i sykehusene (HF-ene).

Tiltak er å anse som anbefalinger fra Helsedirektoratet, med mindre det er tiltak som er gitt RHF-ene i oppdragsbrev fra HOD.

Informasjon på helseforetakenes/sykehusenes nettsider om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Informasjon om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter, med lenker til *Helsedirektoratet.no*, bør være tilgjengelig på helseforetakenes/sykehusenes nettsider.

— Ansvar: Helseforetakene/sykehusene

Kontaktinformasjon for pasienter/pårørende og fastleger/henviser

Sykehusene bør ha en kontakt for pasienter og for fastleger, eller annen henvisende instans, og et telefonnummer som besvares på dagtid. Det kan eventuelt også etableres en e-post-adresse, hvis man har mulighet og kapasitet til å lese all innkommet e-post samme dag.

Informasjon om kontaktpunkt i sykehus

Informasjon til regionens fastleger bør fremgå på sykehusenes egne nettsider. Alle helseforetak som utreder og behandler kreft har informasjon på sine nettsider om pakkeforløpene for kreft i dag, og dette bør suppleres med informasjon om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Informasjonssidene bør ha:

1. Generell informasjon om hva Pakkeforløp hjem er – med lenke til informasjon på *Helsedirektoratet.no*
2. Spesifikk informasjon om lokal organisering og løsninger
3. Kontaktinformasjon, e-post og telefonnummer til koordinatorkfunksjon/kontor og andre relevante kontaktpersoner

Lokale implementeringsplaner ved helseforetakene/sykehusene

Det anbefales at HF-ene som utreder og behandler kreftpasienter utarbeider lokale implementeringsplaner i samarbeid med kommunene.

Planen bør beskrive ansvars plasseringer i forløpet, kontaktpunkt i sykehuset, kontaktpunkt i den enkelte kommune i helseforetakets opptaksområde, hvordan samhandlingen skal gjennomføres i praksis m.m. Planen bør også inneholde avtaler for involvering av andre yrkesgrupper/etater der det er aktuelt. Planen bør også omtale hvordan man skal bruke monitorering til læring og kvalitetsutvikling, samt hvem som er ansvarlig for analyser.

Regionale implementeringsplaner

RHF-ene kan utarbeide regionale implementeringsplaner.

Monitorering og koding av Pakkeforløp hjem – organisering og opplæring

Det enkelte helseforetak avgjør hvem som skal registrere koder i Pakkeforløpene for kreft og Pakkeforløp hjem, og må lage egne rutiner og kvalitetskontroll for koding. Opplæring av personell som skal kode er nødvendig.

5 Implementering i kommunene og hos fastlegene

I dette kapittelet beskrives hvilke tiltak som skal gjennomføres rettet mot fastlegene og de kommunale helse- og omsorgstjenestene, slik at de gjøres kjent med – og tar i bruk – Pakkeforløp hjem for kreftpasienter.

Det er Helsedirektoratet som har hovedansvar for at de nasjonale tiltakene rettet mot fastlegene og de kommunale helse- og omsorgstjenestene settes i verk og gjennomføres.

Samarbeid mellom representanter for kommunene, fastlegene og aktuelle foreninger og etater er avgjørende for å lykkes med implementeringen.

5.1 Fastlegene/allmennlegene

Fastlegegruppe – Pakkeforløp for kreft

Helsedirektoratet etablerte en fastlegegruppe med representanter fra Norsk forening for allmenntilleggsmedisin (NFA) i forbindelse med utarbeidelse av pakkeforløpene for kreft som også har bidratt inn i arbeidet med utarbeidelse av pakkeforløp hjem. Gruppen kan fungere som en referansegruppe og ressursgruppe/rådgivingsgruppe for implementeringsarbeidet rettet mot fastlegene i 2021–2022.

— Ansvar: Helsedirektoratet og NFA

Informasjon til alle landets fastleger om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Det utarbeides et informasjonsskriv til fastlegene om Pakkeforløp hjem. Teksten skal være kortfattet og gi en generell innføring i hva Pakkeforløp hjem er. Teksten er tilpasset fastlegenes behov for informasjon om deres oppgaver i pakkeforløpet. Teksten skal være tilgjengelig på nett og kan også publiseres som en pdf-brosjyre som kan skrives ut fra nettet (Helsedirektoratet.no, Helsebiblioteket og NEL).

I tillegg kan det utarbeides en introduksjonspresentasjon i Power Point-format rettet mot fastlegene, som kan brukes over hele landet i forbindelse med implementering av Pakkeforløp hjem.

Kopi av informasjonen som sendes fastlegene sendes også til kommunene til orientering.

— Ansvar: Helsedirektoratet, i samarbeid med NFA/fastlegegruppen

---

Informasjon sendes til alle fastlegene (ca. 4500) om pakkeforløpet.

■ Ansvar: Helsedirektoratet

Informasjon om kontaktpunkt i sykehus og i kommunene

Informasjon til regionens fastleger bør fremgå på sykehusenes egne nettsider. Alle helseforetak som utreder og behandler kreft har informasjon på sine nettsider om pakkeforløpene for kreft i dag, og dette bør suppleres med informasjon om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Informasjonssidene bør ha:

1. Generell informasjon om hva Pakkeforløp hjem er – med lenke til informasjon på *Helsedirektoratet.no*
2. Spesifikk informasjon om lokal organisering og løsninger
3. Kontaktinformasjon, e-post og telefonnummer til koordinatorfunksjon/kontor og andre relevante kontaktpersoner

Tilsvarende bør alle kommuner gi informasjon til tilhørende sykehus om kontaktpunkt for Pakkeforløp hjem i kommunen. Dette bør også fremgå på kommunenes nettsider. Informasjonen bør også være tilgjengelig for kommunens befolkning.

■ Ansvar: Ansvar for nettsider og regional og lokal informasjon: De regionale helseforetakene (RHF-ene), sykehusene (HF-ene) og kommunene

---

Arrangere møter som søkes godkjent som tellende kurs

Arrangere 1-dags møte/kurs for praksiskoordinatorer og fastleger i 2022, der det søkes Dnlf om å få godkjent dette som kurs for resertifisering av spesialister i allmenntilleggsmedisin og samfunnsmedisin, med tellende poeng. PKO-ene kan involveres i planlegging i det enkelte RHF.

■ Ansvar: Helsedirektoratet i samarbeid med KS, RHF-ene og kurskomiteer/aktuelle spesialitetskomiteer tilknyttet Dnlf

---

Deltakelse på nasjonale konferanser/møter for fastlegene

Helsedirektoratet deltar og har innlegg på aktuelle konferanser og møter for fastlegene, som f.eks. Primærmedisinsk uke, Innlegg på årsmøte NFA m.fl.

■ Ansvar: Helsedirektoratet og NFA

Informasjon gjennom aktuell fagmedisinsk forening

Norsk forening for allmenntilleggsmedisin forespørres om de kan sende ut informasjon via sine informasjonsbrev som sendes ut jevnlig på e-post til medlemmene. (NFA organiserer de fleste av landets fastleger).

■ Ansvar: Helsedirektoratet kontakter NFA

5.2 Kommunene

Kommunen bør gjøre seg kjent med innholdet i pakkeforløpet og inngå samarbeid med spesialisthelsetjenesten for å avklare roller og ansvar i arbeidet med Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Kommunen bør også avklare og tydeliggjøre hvor kontaktpunktet skal være for overføring av informasjon mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen i forbindelse med gjennomførte behovskartlegginger m.m.

Informasjonsbrev om Pakkeforløp hjem for kreftpasienter til diverse etater og organisasjoner

Informasjonsbrev om Pakkeforløp hjem sendes blant annet til kommunene, Statsforvalterne, Helsetilsynet og Arbeids- og velferdsetaten.

■ Ansvar: Helsedirektoratet

Deltakelse på nasjonale konferanser/møter i regi av KS

■ Ansvar: Helsedirektoratet og KS

Deltakelse på aktuelle nasjonale konferanser

Eksempler på konferanser som kan være aktuelle å delta på: Pasientsikkerhetskonferansen, Helsekonferansen, Nasjonal konferanse for utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester, Nasjonal konferanse i palliasjon 2022.

■ Ansvar: Helsedirektoratet

Kontaktinformasjon for pasienter/pårørende og fastleger/henviser

Kommunene bør ha en kontakt for pasienter og fastleger, eller annen henvisende instans, og et telefonnummer som besvares på dagtid. Det kan eventuelt også etableres en e-postkasse som besvares jevnlig.

6 Samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene

Pakkeforløpene har som mål å bidra til at brukerne får gode, koordinerte og sammenhengende tjenester. De skal sikre samhandling mellom bruker, eventuelt pårørende, og tjenestene, uavhengig av nivå. En god oppgave- og ansvarsfordeling, og et godt samarbeid mellom primær- og spesialisthelsetjenesten, er avgjørende for at pasientene opplever tjenestene som helhetlige og gode.

Tjenestene har i dag ulike ordninger som skal sikre samhandling, som for eksempel:

- helsefellesskap
- samarbeidsavtaler
- felles prosjekter
- felles møtearenaer

God ledelsesforankring og kjennskap til hverandres arbeidsbetingelser og rammeverk er sentralt for godt samarbeid. Helsedirektoratet anbefaler at de eksisterende samarbeidsavtalene og de underliggende tjenesteavtalene mellom spesialisthelsetjenesten og kommune revideres i tråd med anbefalingene i pakkeforløpet, og at felles møtearenaer benyttes i arbeidet. Det er viktig med gjensidig og fortløpende dialog mellom tjenestene.

Helsefellesskapene som arena for implementering

Helsefellesskap er ikke en organisatoriske enhet, men en samhandlingsarena. Kommune i helsefellesskapet og foretaket har hver sine sekretariatsfunksjoner i de fleste helsefellesskap.

Oppfølging av Pakkeforløp hjem må gjøres lokalt, og det må gjøres lokale avtaler om organisering av tjenestene. Helsedirektoratet vil ta kontakt med helsefellesskapene via brev til kommunene og foretakene, og foreslå at Pakkeforløp hjem for kreftpasienter tas opp som tema i helsefellesskapene. Det er etablert et nasjonalt nettverk for helsefellesskapene som fasiliteres av Helsedirektoratet. Pakkeforløp hjem kan være en aktuell sak å informere om i nettverket.

— Ansvar: Helsedirektoratet sender brev. Oppfølging: Helsefellesskapene

---

Samarbeidsavtaler

De lovpålagte samarbeidsavtalene mellom helseforetak og kommuner er viktige for å avklare roller og oppgaver. Samarbeidsavtalene er et verktøy for å sikre enighet om det felles ansvar tjenestene har for god samhandling mellom bruker og tjenestene, uavhengig av nivå. Spesialisthelsetjenesten og kommunene bør vurdere hvordan samarbeid knyttet til kreftpasienter og oppfølging av Pakkeforløp hjem kan integreres i samarbeidsavtalene.

Koordinering i de kommunale helse- og omsorgstjenestene

Det anbefales at fastleger og den kommunale helse- og omsorgstjenesten får informasjon om telefonnummer/mailadresse til kontaktperson på sykehuset, og at sykehuset har informasjon om kontaktpunkt i kommunene. Informasjon bør legges ut på sykehusets og kommunenes nettsider, og i tillegg gis på fellesmøter og via andre aktuelle kanaler sykehusene har mot fastleger og kommuner i sitt opptaksområde.

Kommunen bestemmer selv hvordan arbeidet med koordinering skal organiseres, og hvilken instans som skal ha dette ansvaret. Det er et lederansvar å sørge for koordinering. Informasjon om ansvarlig enhet bør fremkomme på nettsidene til kommunen/bydelen med nødvendig kontaktinformasjon.

7 Koding og Monitorering av pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Pakkeforløpet hjem for kreftpasienter inkluderer 2 målepunkt i spesialisthelsetjenesten, dvs. i forbindelse med samhandlingspunktene «klinisk beslutning» og «primær kreftbehandling igangsatt». Det vil utarbeides informasjon fra Helsedirektoratet om koding i pakkeforløpet til alle HFene. Dette vil også sendes ut digitalt og publiseres på helsedirektoratet.no.

Helsetjenesten som er ansvarlig for koding i pakkeforløpet må tilrettelegge for opplæring og ansvarsplassering av disse oppgavene.

Pakkeforløp hjem vil monitoreres i spesialisthelsetjenesten ved at data om pasienter med kreftdiagnose sammenstilles med informasjon om hvorvidt behovskartlegging er gjennomført (jf. bruk av prosedyrekode i spesialisthelsetjenesten). Informasjon basert på monitoreringen av pakkeforløpet gjøres tilgjengelig ved publisering på helsedirektoratet.no og helsenorge.no.

Når det gjelder monitorering i kommunene er det per i dag ikke systemer eller registre som kan benyttes til å følge alle kreftpasienter i kommunehelsetjenesten. Det som rapporteres inn i sentrale registre, som KPR i dag, er begrenset til visse tjenester.

I fremtiden, dersom KPR blir utvidet, kan det bli aktuelt å benytte data fra KPR til monitorering.

8 Evaluering av pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Pakkeforløp hjem vil evalueres ved at det inkluderes spørsmål til kreftpasienter om deres erfaringer med pakkeforløp hjem i Folkehelseinstituttets årlige pasientundersøkelse blant et utvalg voksne personer som blir utskrevet fra døgnopphold ved somatisk sykehusavdelinger. Spørsmålene inkluderes fra høsten 2021 (basismåling), og gjentas årlig. Informasjon fra denne pasientundersøkelsen, samt monitoreringen av målepunktene, vil publiseres på helsedirektoret.no.

Det kan på sikt iverksettes egne evalueringer av pakkeforløpet, samt at ulike forskningsmiljø kan være interessert i å igangsette forskning på ulike sider ved innføringen av dette – og andre – pakkeforløp.

9 Oppdatering av nasjonale faglige retningslinjer og pakkeforløp på kreftområdet

Oppdatering av (de diagnosespesifikke) pakkeforløpene for kreft

De diagnosespesifikke pakkeforløpene vil oppdateres med informasjon om, og lenke til, Pakkeforløp hjem for kreftpasienter.

Vurderingen av behov for endring i det enkelte pakkeforløp for kreft gjøres ellers i forbindelse med oppdatering av de nasjonale faglige retningslinjene for den enkelte diagnose/diagnosegruppe, eller at fagmiljø – eller andre – melder inn til direktoratet behov for oppdatering av konkrete deler av pakkeforløpene.

Oppdatering av Pakkeforløp hjem for kreftpasienter

Pakkeforløp hjem for kreftpasienter vil oppdateres ved behov.

Det er forventet utvikling av blant annet digitale verktøy for samhandling som vil styrke samhandlingen også ifm. Pakkeforløp hjem. Det vil derfor på sikt være naturlig at disse inkluderes i pakkeforløpet.

Nasjonale handlingsprogram for kreft

Det faglige innholdet i utredning, behandling og oppfølging av kreftpasienter beskrives ikke i Pakkeforløp hjem for kreftpasienter. Dette omhandles i de nasjonale faglige retningslinjene på kreftområdet (nasjonale handlingsprogram). (<https://www.helsedirektoratet.no/tema/kreft>)

Oppdatering av de nasjonale handlingsprogrammene for kreft er et pågående arbeid i Helsedirektoratet.

